

Náttúrustofa Suðvesturlands

Ársskýrsla 2020

Náttúrustofa Suðvesturlands

Ársskýrsla 2020

Mars 2021

Ritstjóri: Sindri Gíslason

Texti: Starfsfólk Náttúrustofu Suðvesturlands

Myndir: Sindri Gíslason og Ólafur K. Nielsen

Forsíðumynd: Sindri Gíslason – Glærmöttull

Útgefandi: Náttúrustofa Suðvesturlands

NÁTTÚRUSTOFA
SUÐVESTURLANDS

EFNISYFIRLIT	1
ÁGRIP FORSTÖÐUMANNS	2
STARFSFÓLK	3
UM NÁTTÚRUSTOFUR	4
NÁTTÚRUSTOFA SUÐVESTURLANDS	5
RANNSÓKNIR	6
ÞJÓNUSTURANNSÓKNIR	12
ÖNNUR VERKEFNI	13
ÚTGÁFA	14

Ágrip forstöðumanns

Árið 2020 markar tímamót í sögu Náttúrustofu Suðvesturlands því 20 ár eru liðin frá stofnun hennar. Starfsemi stofunnar hefur frá upphafi verið fjölbreytt en einkum snúið að rannsóknum á fuglum, sjávarlíffræði, vistfræði fjara og kortlagningu á þeim. Á Náttúrustofunni hefur á allra síðustu árum færst mikill kraftur í rannsóknir og vöktun á framandi tegundum á grunnsævi. Stofan er í dag miðlæg þekkingargátt á landsvísu sem sérhæfir sig í rannsóknum á útbreiðslu og framvindu framandi tegunda í sjó. Felur það í sér m.a. skráningu og kortlagningu á landnámi sjávarlífvera hér við land og eru frekari rannsóknir á mörgum þeirra einnig stundaðar, s.s. á grjótkrabba, glærmöttli og gríphvelju.

Framandi ágengar tegundir eru ein helsta ógnin við líffræðilegan fjölbreytileika á heimsvísu og því eru rannsóknir og vöktun á þessu sviði mikilvægar. Samhliða hækkandi sjávarhita og auknum sjóflutningum eykst hættan á flutningi framandi tegunda sífellt. Í dag er suðvestanvert landið suðupunktur landnáms framandi tegunda sökum tíðra skipaflutninga, en til þessa hefur um 90% framandi tegunda fundist þar fyrst. Náttúrustofan er í forystu í rannsóknum og vöktun framandi tegunda hér við land. Starfsmenn stofunnar eru báðir sérfræðingar í landnámi framandi tegunda í sjó með mikil alþjóleg tengsl. Forstöðumaður stofunnar situr í vinnuhóp Alþjóðahafrannsóknaráðsins um flutning framandi tegunda í sjó fyrir Íslands hönd. Miðað við umfang og alvarleika málaflokksins er hann enn allt of afskiptur. Mikilvægt er að stjórnvöld, sveitarfélög og ríkisstofnanir komi meira að fjármögnun og stefnumótun í þessum málum. Vandinn er umfangsmikill og er mikilvægt að staðið sé vel að fjármögnun rannsókna og vöktunarverkefna á þessu sviði.

Náttúrustofan er einkar vel staðsett, húsakostur og faglegur metnaður hefur einnig gert það að verkum að stofan hefur náð að skapa sér ákveðna sérstöðu í rannsóknum á ofangreindum sviðum. Með gott veganesti verður haldið áfram því góða starfi sem hefur verið innt af hendi á stofunni auk þess að takast á við ný og spennandi verkefni. Hér verður gerð grein fyrir starfsemi Náttúrustofunnar árið 2020.

Framandi sjávarlífverur og sjófuglarannsóknir voru fyrirferðamiklar í starfsemi Náttúrustofunnar í ár. Tekist var á við fjölbreytt verkefni á sviði framandi tegunda, þar þar helst vöktun framandi tegunda í helstu höfnum landsins og árleg vöktun á grjótkrabba í innanverðum Faxaflóa. Náttúrustofan fékk styrk frá Uppbyggingarsjóði Suðurnesja til rannsókna á mengun í höfnum á Suðurnesjum. Verkefnið *Vöktun náttúruverndarsvæða* sem unnið er að frumkvæði umhverfis- og auðlindaráðuneytisins hófst formlega á árinu. Náttúrustofan tekur þátt í verkefninu sem hefur það að markmiði að vakta náttúrufar m.t.t. álags ferðamanna, einkum á náttúruverndarsvæðum. Vöktun hófst í sumar og var verkefnið fyrirferðamikið í starfsemi stofunnar í ár. Önnur verkefni stofunnar voru m.a. bjargfuglavöktun, rjúpnävöktun, fiðrildavöktun og vöktun skólpmengunar á Reykjanesi. Auk vöktunar hefur Náttúrustofan alltaf lagt mikla áherslu á vandaðar vísindarannsóknir og náði þeim merka áfanga á árinu að birta sjö greinar í ritrýndum alþjóðlegum vísindaritum.

Sindri Gíslason

Sindri Gíslason
forstöðumaður

Starfsfólk

Árið 2020 störfuðu tveir starfsmenn hjá Náttúrustofunni:

[Sindri Gíslason](#), líffræðingur (Ph.D.) hefur starfað sem forstöðumaður Náttúrustofunnar frá 2015. Hann sér um daglegan rekstur, stjórnun og uppbyggingu stofunnar, m.a. með fjár- og verkefnaöflun auk þess að sinna rannsóknum stofunnar og að hafa umsjón með ýmsum rannsóknaverkefnum.

[Joana Micael](#), líffræðingur (Ph.D.) var ráðin til starfa um mitt ár 2018. Joana hefur víðtæka reynslu s.s. í fuglafræði, eiturefnavistfræði, sjávarlíffræði og hefur hún sérhæft sig í rannsóknum á landnámi framandi sjávarlífvera.

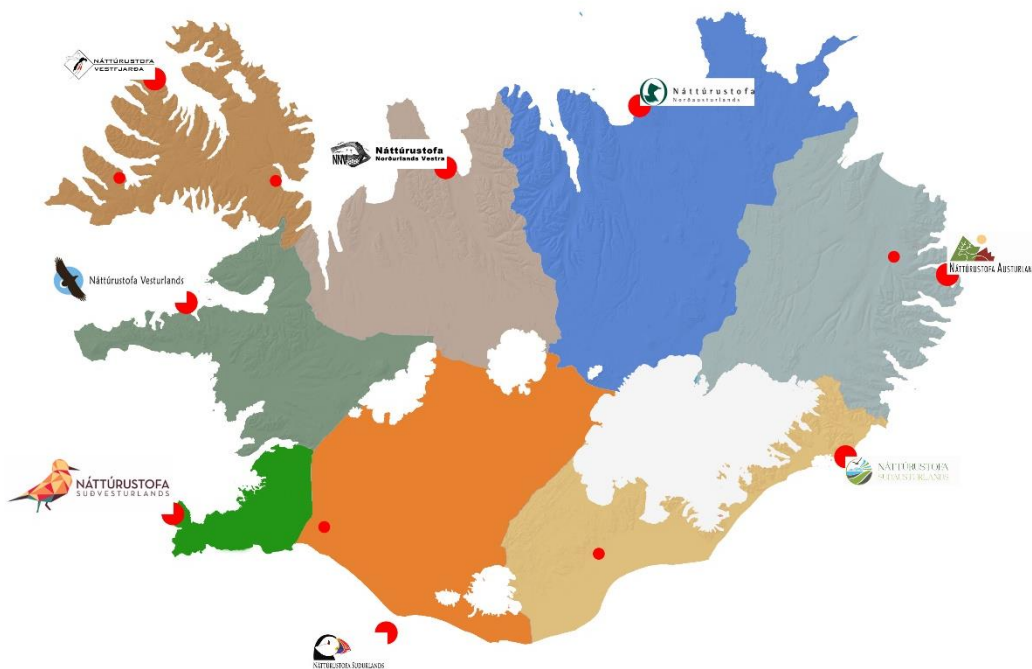

Húsnæði Náttúrustofunnar, Rannsóknaseturs Háskóla Íslands og Þekkingasetur Suðurnesja á Garðvegi 1, Suðurnesjabæ. Mynd: SG.

Um náttúrustofur

Náttúrustofur starfa samkvæmt lögum nr. 60/1992 um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur. Í dag eru náttúrustofurnar átta talsins, sú fyrsta var stofnuð á Austurlandi árið 1995 og sú áttunda á Suðausturlandi árið 2013. Eftir lagabreytingar árið 2002 færðust náttúrustofurnar frá ríki yfir til sveitarfélaganna. Hver og ein náttúrustofa er sjálfstæð stofnun og er rekin af þeim sveitarfélögum sem að henni standa auk fjárveitingar frá ríki. Sjálfsaflafé kemur auk þess með ýmsum þjónustu- og rannsóknaverkefnum. Náttúrustofurnar starfa að mjög fjölbreyttum verkefnum og er sérhæfing þeirra að sama skapi mjög fjölbreytt.

Aðsetur og starfssvæði þeirra 8 náttúrustofa sem starfræktar eru á landinu. Kort: SG

Lögbundin hlutverk náttúrustofa eru sbr. 11. gr. laga nr. 60/1992 einkum eftirfarandi:

Gagnasöfnun: Að safna gögnum, varðveita heimildir um náttúrufar og stunda vísindalegar náttúrufræðisráðgjöf, einkum í þeim landshluta þar sem náttúrustofan starfar.

Fræðsla: Að stuðla að æskilegri landnýtingu og náttúruvernd og veita fræðslu um umhverfismál og náttúrufræði og aðstoða við gerð náttúrusýninga.

Ráðgjöf: Að veita náttúruverndarnefndum á starfssvæði stofunnar upplýsingar og ráðgjöf á verksviði stofunnar samkvæmt ákvörðun stjórnar náttúrustofu hverju sinni.

Þjónusta: Að veita ráðgjöf, sinna rannsóknum og sjá um vöktun gegn greiðslu á verksviði stofunnar að beiðni sveitarfélaga, ríkis eða stofnana þeirra, einstaklinga, fyrirtækja eða annarra aðila.

Eftirlit: Að annast almennt eftirlit með náttúru landsins, sbr. 7. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd, einkum í þeim landshluta þar sem náttúrustofan starfar.

Náttúrustofa Suðvesturlands

Náttúrustofa Suðvesturlands var stofnuð árið 2000 og hét þá Náttúrustofa Reykjaness. Gekk hún undir því nafni fram til ársloka 2012 en þá var nafninu breytt í Náttúrustofu Suðvesturlands til að endurspeglar starfssvæði stofunnar og til samræmis við landshlutabundin nöfn annarra náttúrustofa. Umdæmi Náttúrustofu Suðvesturlands er hið svokallaða „landnám Ingólfs“ sem nær frá Hvalfjarðarbotni, um Þingvallavatn, niður Sogið og til ósa Ölfusár.

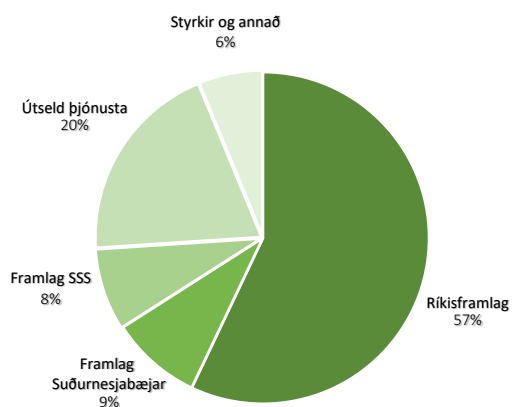
Náttúrustofa Suðvesturlands er rekin skv. lögum um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur, frá 1992 nr. 60, og var fram að áramótum 2006/2007 í eigu sveitarfélaganna Grindavíkur og Sandgerðis. Grindavík sagði upp sínum hluta samnings um rekstur stofunnar og var Sandgerðisbær því eini eigandi stofunnar í kjölfarið. Árið 2019 undirritaði nýtt sameinað sveitarfélag Sandgerðis og Garðs, Suðurnesjabær, nýjan samning við umhverfis- og auðlindaráðuneytið um rekstur stofunnar. Náttúrustofa Suðvesturlands er staðsett að Garðvegi 1, í Sandgerði og deilir þar húsnæði með Rannsóknasetri Háskóla Íslands á Suðurnesjum og Þekkingarsetri Suðurnesja.

Náttúrustofa Suðvesturlands er, ásamt Rannsóknasetri Háskóla Íslands á Suðurnesjum, önnur megin rannsóknastoð þekkingarseturs Suðurnesja. Allar þrjár stofnanirnar deila góðri rannsókn- og sýningaaðstöðu á Garðvegi 1 í Suðurnesjabæ. Mjög góður grunnur að vísindasamfélagi er því kominn í Suðurnesjabæ sem er lítilli stofnun eins og Náttúrustofu Suðvesturlands ómetanlegur.

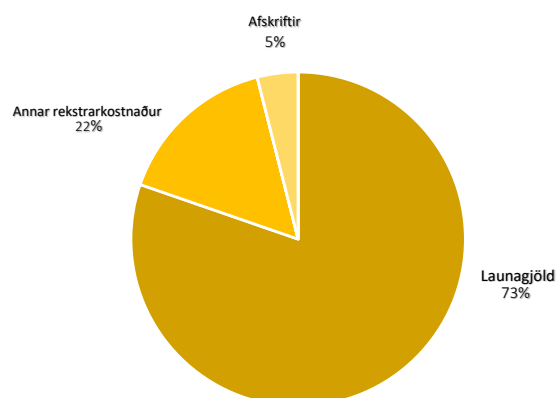
Fastráðnir starfsmenn voru tveir hjá Náttúrustofunni árið 2020. Tveir líffræðingar voru auk þess verkefnaráðnir vegna þjónustuverkefnis fyrir Stofnfisk.

Stjórn Náttúrustofunnar skipuðu þau Hólmfríður Skarphéðinsdóttir formaður, Björk Guðjónsdóttir og Pálmi Steinar Guðmundsson.

Bókhald og rekstur slf. sá um bókhaldsvinnu fyrir Náttúrustofuna og KPMG ehf. sá um endurskoðun og gerð ársreiknings. Samkvæmt ársreikningi Náttúrustofunnar frá KPMG ehf. námu rekstrartekjur 37,4 millj. kr á árinu 2020, rekstrarafkoma var jákvæð um 2,7 millj. kr. Skiptingu tekna og rekstrarkostnaðar má sjá hér að neðan en nánari upplýsingar um fjárhag stofunnar er að finna í ársreikningi hennar.

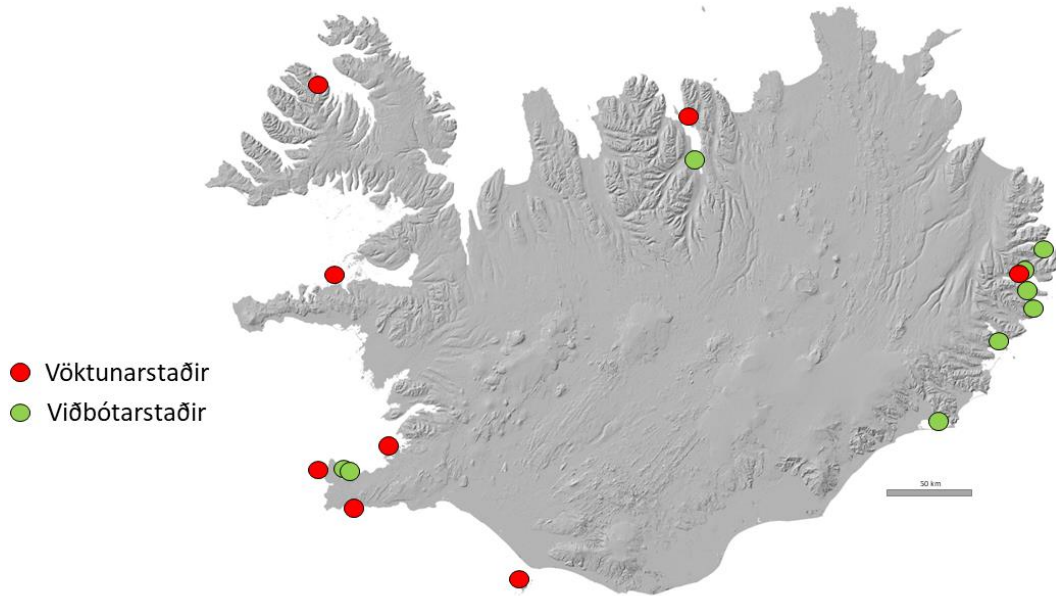

Hlutfallsleg skipting tekna Náttúrustofunnar árið 2020

Hlutfallsleg skipting rekstrarkostnaðar Náttúrustofunnar árið 2020

Staðsetningar allra kannaðra hafnarsvæða árið 2020. Rauðir punktar tákna vöktunarsvæði, þ.e. svæði sem heimsótt eru árlega og eru með fastan vöktunarbúnað á flotbryggjum. Grænir punktar tákna viðbótar­svæði, þ.e. svæði sem tilefni þykir til að athuga og fylgjast með en falla ekki undir árlega vöktun og hafa ekki fastan vöktunarbúnað. Kort: SG.

Vöktun hafna m.t.t. framandi tegunda

Árið 2018 hóf Náttúrustofan vöktun á landnámi framandi tegunda í höfnum umhverfis landið, með áherslu á suðvestanvert landið þar sem skipaumferð er mest. Engin viðlíka vöktun hefur verið gerð á framandi tegundum í sjó við Ísland. Um gríðarlega mikilvægt verkefni er að ræða þar sem sjávarútvegur er ein okkar helsta atvinnugrein og framandi tegundir eru önnur helsta ógnin við líffræðilegan fjölbreytileika á heimsvísu. Vöktun sem þessi er grundvöllur fyrir því að hægt sé að fylgjast með breytingum á ástandi, bregðast við og mögulega uppræta landnám tiltekinna framandi tegunda.

Fjöldi framandi tegunda við landið hefur aukist til muna á síðustu tveimur áratugum en engin skipulögð vöktun hefur verið á þessu landnámi. Líklega er því umtalsvert vanmat á heildarfjölda þeirra og hraða landnáms. Mörgum þessara nýju landnema hefur vegnað mjög vel og náð skjótri og víðtækri útbreiðslu við grunnsævi landsins á undraverðum tíma. Dæmi um nokkra þessara landnema eru t.d. grjótkrabbi, sandrækja og flundra.

Verkefnið hefur nú þegar sannað mikilvægi sitt og leitt í ljós landnám a.m.k. sex áður óþekktra möttuldýrategunda við Ísland, sem allar eru þekktir skaðvaldar víða um heim.

Joana við endurheimt og endurnýjun vöktunarbúnaðar í Ísafjarðarhöfn. Mynd: SG.

Rannsóknir

Rannsóknir á grjótkrabba við Ísland

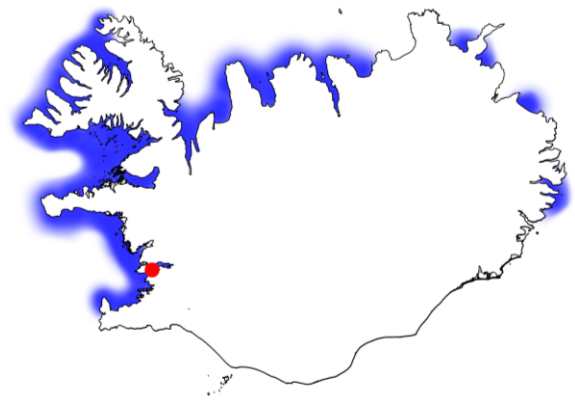
Frá árinu 2006 hafa rannsóknir og vöktun á grjótkrabba við Ísland verið stundaðar. Verkefnið er samstarfsverkefni Náttúrustofunnar og Rannsóknaseturs Háskóla Íslands á Suðurnesjum með þá dr. Sindra Gíslason og dr. Halldór Pálmar Halldórsson í fararbroddi.

Töluverðar breytingar hafa orðið á þeim þrettán árum sem vöktunin spannar en fágætt er á heimsvísu að náðst hafi að rannsaka og fylgja landnámi framandi tegundar svo náíð frá upphafi, er því um einstakt og verðmætt rannsóknarverkefni að ræða og mikilvægt að vöktunin haldi áfram.

Skelsýktur grjótkrabbi, hlutfall þeirra var mjög hátt árið 2020 eða yfir 60% af heildarafla. Mynd: SG.

Grjótkrabbinn fannst, eins og kunnugt er orðið, fyrst í Hvalfirði árið 2006. Útbreiðsla hans um grunnsævi Íslands hefur verið með eindæmum hröð og spannar hún nú yfir >70% af strandlengjunni, staðfestir fundarstaðir ná nú frá Faxaflóa réttisælis umhverfis landið allt austur í Stöðvarfjörð. Vöktun krabbans á föstum sniðum í Faxaflóa hefur sýnt stöðuga aukningu hans í aflahlutdeild, á kostnað bogkrabba og trjónukrabba, en aukningin var t.d. komin upp í 98% í Hvalfirði árið 2020. Skelsýking var sögulega há í afla árið 2020 .

Þekkt útbreiðsla grjótkrabba við Ísland árið 2020. Rauði punktur sýnir fyrsta fundarstað Kort: SG.

Frá svifsýnatökum í rannsóknaleiðangri á grjótkrabba í Faxaflóa í júlí árið 2020. Mynd: SG.

Rannsóknir

SEATRACK

SEATRACK er alþjóðlegt rannsóknaverkefni sem miðar að því að kortleggja dreifingu sjófugla utan varptíma sem verpa við Labrador, Grænland, Barentshafi, Noreg, Norðursjó og Írlandshaf. Tekur verkefnið því til sjófugla-byggða í Kanada, Grænlandi, Rússlandi, Noregi (þ.m.t. Svalbarða og Jan Mayen), Íslandi, Færeyjum, Írlandi og Stóra-Bretlandi.

Merkingar í Melrakkaey árið 2019. Mynd: SG.

Náttúrustofan hefur frá árinu 2014 sett út hátt á annað hundrað hnatritra, á fjórar tegundir fugla, þ.e. sílamáfa, silfuramáfa, hvítamáfa og toppskarfa. Af þeim sex byggðum sem merkingar hafa farið fram í er Melrakkaey á Breiðafirði eini vöktunarstaðurinn sem enn er heimsóttur. Til stóð að fara í Melrakkaey í byrjun júní 2020 með samstarfsaðilum Náttúrustofunnar í verkefninu, Háskóla Íslands og Náttúrufræðistofnun. Tímaramminn er alltaf þröngur þegar kemur að þessum leiðöngrum og má því lítið bregða út af, tímasetja verður leiðangur m.t.t. eggjaþroska og veðurs. Bæði slæmt veður og tímaskortur björgunarsveitarinnar Klakks á Grundarfirði sem séð hefur um að ferja okkur til og frá eyjunni frá upphafi urðu til þess að ekki náðist að fara í leiðangurinn 2020. Ekkert varð því af vöktun árið 2020.

Frumniðurstöður og ýmsan fróðleik má finna á heimsíðu verkefnisins:

<http://www.seapop.no/en/seatrack/>.

Vöktun bjargfugla á Reykjanesskaga

Á síðustu tveimur áratugum hafa orðið töluverðar breytingar í stofnum sjófugla hér við land sem erfitt getur verið að meta nema með vandaðri og reglulegri vöktun. Þessar sveiflur má líklegast að mestu rekja til þeirra breytinga sem eru á lífríki hafsins vegna hækkandi hitastigs þó aðrir þættir geti einnig spilað inn í. Fuglar eru góðir umhverfisvísar til þess að fylgjast með breytingum á stærri skala og geta gefið okkur góða vísbendingar um hvernig umhverfi okkar er að breytast.

Náttúrustofan sér um að vakta fjóra staði á Reykjanesskaganum; Krýsuvíkurborg, Valahnúk, Hafnaberg og Hólmsberg. Í heildina eru þetta 10 snið sem eru ljósmynduð og fjöldi svartfugla, rituhreiðra og fýlssetra talin af myndunum. Einnig er hlutfall tegunda metið á staðnum, bæði í bjargi og á sjó og það hlutfall uppfært á myndtalinngarnar. Farið er aftur um mitt sumar til að meta ungalifun hjá ritu. Bjargfuglavöktunin fer fram víðsvegar um landið í samstarfi við aðrar náttúrustofur, byggir sú vinna á grunni brautriðjendastarfs Arnþórs Garðarssonar prófessor emeritus við Háskóla Íslands sem nær aftur til ársins 1986.

Við talningar á Krýsuvíkurborgi í júní 2020, mynd tekin í gegnum fjarsjá. Mynd: SG.

Sindri við talningar bjargfugla í Krýsuvíkurbergi 2020.

Stofnvísitala rjúpu

Rjúpuna þekkja flestir Íslendingar, en hún er eini villti hænsnfuglinn á Íslandi. Stofn rjúpunnar hér á landi sveiflast mjög mikið svo að munur á fjölda fugla milli hæða og lægða getur verið um tífoldur. Sveiflan sjálf tekur yfirleitt um tíu ár en það er lengra en gengur og gerist hjá flestum öðrum hænsfugla-stofnum í nágrannalöndunum. Hér á landi sveiflast fjöldi fálkaóðala í ábúð í takt við fjölda rjúpunnar með tveggja ára hliðrun.

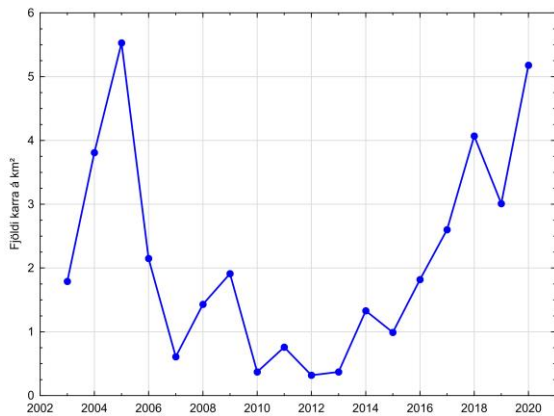

Rjúpnakarri að vori. Mynd: SG.

Stofnvistfræðirannsóknur á rjúpunni er stýrt af dr. Ólafi K. Nielsen á Náttúrufræðistofnun Íslands. Stofnvísitalan er metin á vorin með talningum á körrum. Ástæða þess er atferli karranna, en á vorin eru þeir mjög áberandi, tylla sér á háa staði, hreykja sér hátt og verja óðul sín. Aðferðin byggir á því að í birtingu eru gengin snið og skráir athugandi alla karra sem hann sér og einnig fjarlægð þeirra frá sniðlínunni. Til að meta fjarlægðina er notaður sérstakur fjarlægðarmælir. Þéttleiki karranna er síðan reiknaður út samkvæmt svokallaðri Distance aðferðafræði. Náttúrustofan aðstoðar við sniðtalningar á Reykjanesskaganum í maí ár hvert. Með því að kanna breytingar á stofnstærð er reiknað út veiðipól og ráðgjöf gefin varðandi ástand stofnsins til Umhverfisstofnunar sem sér um fyrirkomulag rjúpnaveiða. Miklar sveiflur hafa einkennt rjúpnastofninn á Suðvesturlandi sl. 18 ár. Uppsveifla hefur verið frá árinu 2011 og var árið 2020 það annað hæsta frá því vöktunin hófst árið 2003.

Rannsóknir

Niðurstöður rjúpnatalninga á Reykjanesi á tímabilinu frá 2003 til og með 2020. Mynd: ÓKN.

Fiðrildavöktun

Náttúrustofa Suðvesturlands hóf þátttöku í fiðrildavöktun árið 2012 og hefur sinnt árlegri vöktun síðan 2016. Vöktun fiðrilda gengur út á að afla upplýsinga um fiðrildafánu landsins sem er undir áhrifum af breyttu veðurfari vegna hlýnunar, breytinga á gróðurfari og náttúruhamförum eins og eldgosum. Þannig er hægt að fylgjast með breytingum á landsvísi og yfir tíma. Stofnar fiðrildanna rísa og hníga eftir árferði hverju sinni. Nýjar tegundir nema land og breiðast út. Einnig er fylgst með flækingum sem berast til landsins með vindum. Ljósildrur eru notaðar til að lokka fiðrildin. Þær eru tæmdar vikulega í alls 30 vikur á ári, fiðrildin eru talin og greind til tegunda. Vöktun fiðrilda hófst fyrst hér á landi árið 1995 fyrir tilstilli Náttúrufræðistofnunar Íslands. Náttúrustofur landshlutanna, allar nema ein, hafa hver af annarri gerst þátttakendur í verkefninu í náninni samvinnu við Náttúrufræðistofnun með samstilltum aðgerðum.

Gildra Náttúrustofunnar er staðsett í Norðurkoti, rétt sunnan við Sandgerði. Árið 2020 var fiðrildagildran sett upp þann 28. apríl og þá hófust formlegar veiðar. Gildran var tæmd vikulega fram til 12. nóvember. Sökum Covid-19 komu Erlings Ólafsson og Matthías S. Alfreðsson skordýrafræðingar frá Náttúrufræðistofnun Íslands ekki til okkar eins og

venjulega til að greina aflann heldur fengu hann sendan til sín. Engin ný tegund fannst í aflanum árið 2020 og var heildarveiðin sú minnsta til þessa (að 2012 undanskyldu) en þess má geta að sumarið var víðast hvar um landið heldur rýrt. Í heildina veiddust 20 tegundir fiðrilda og 2 tegundir vorflugna. Alls hafa því fundist 40 tegundir fiðrilda og fjórar tegundir vorflugna í Norðurkoti til þessa og verður áhugavert að fylgjast með framhaldinu.

Tegundir fiðrilda sem veiðst hafa í Norðurkoti
Röðun eftir stafrófsröð fræðiheita.

Fiðrildi

Lyngvefari	<i>Acleris maccana</i>
Birkivefari	<i>Acleris notana</i>
Garðygla	<i>Agrotis ipsilon</i>
Dumbygla	<i>Apamea crenata</i>
Hrossygla	<i>Apamea exulis</i>
Gammaygla	<i>Autographa gamma</i>
Mosabugða	<i>Bryotropha similis</i>
Grasygla	<i>Cerapteryx graminis</i>
Flikruvefari	<i>Cochylis dubitana</i>
Hærupysja	<i>Coleophora albidella</i>
Reyrlæða	<i>Crambus pascuella</i>
Jarðygla	<i>Diarsia mendica</i>
Skrautfeti	<i>Dysstroma citrata</i>
Grasvefari	<i>Eana osseana</i>
Gestamotti	<i>Endrosis sarcitrella</i>
Klettafeti	<i>Entephria caesiata</i>
Tígulvefari	<i>Epinotia solandriana</i>
Möðrufeti	<i>Epirrhoe alternata</i>
Lyngfeti	<i>Eupithecia nanata</i>
Einifeti	<i>Eupithecia pusillata</i>
Mófeti	<i>Eupithecia satyrata</i>
Brandygla	<i>Euxoa ochrogaster</i>
Víðifeti	<i>Hydriomena furcata</i>
Hanppvefari	<i>Lobesia littoralis</i>
Ertuygla	<i>Melanchra pisi</i>
Gulygla	<i>Noctua pronuba</i>
Föruslæða	<i>Nomophila noctuella</i>
Haustfeti	<i>Operophtera brumata</i>
Fjallafeti	<i>Orthonama obstipata</i>
Dílaygla	<i>Peridroma saucia</i>
Skrautygla	<i>Phlogophora meticulosa</i>
Kálmölur	<i>Plutella xylostella</i>
Víðiglæða	<i>Pyla fusca</i>
Dílamölur	<i>Rhigognastis senilella</i>
Reyrygla	<i>Rhizedra lutosa</i>
Gráygla	<i>Rhyacia quadrangula</i>
Strandbugða	<i>Scrobipalpa samadensis</i>
Ryðslæða	<i>Udea ferrugalis</i>
Túnfeti	<i>Xanthorhoe decoloraria</i>
Barrvefari	<i>Zeiraphera griseana</i>

Tegundir vorflugna sem veiðst hafa í Norðurkoti
Röðun eftir stafrófsröð fræðiheita.

Vorflugur

Flóðbytta	<i>Grammataulius nigropunctatus</i>
Lindabytta	<i>Limnephilus affinis</i>
Grábytta	<i>Limnephilus griseus</i>
Sytrubytta	<i>Limnephilus sparsus</i>

Fiðrildagildran í Norðurkoti tæmd í júní 2020. Mynd: SG.

Vöktun á skólpmengun

Náttúrustofan hefur í samvinnu við Heilbrigðiseftirlit Suðurnesja vaktað skólpmengun á Reykjanesskaga frá árinu 2003. Um er að ræða sýnatöku á 19 völdum stöðum sem framkvæmd er á þriggja mánaða fresti. Staðirnir dreifast um allan Reykjanesskagann en eru þéttastir í kringum þéttbýlisstaðina. Niðurstöður úr vöktun yfirborðsvatns eru birtar á heimasíðu Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja:

<https://hes.is/voktun-a-umhverfi/>.

Sýnataka fyrir vöktun skólpmengunar á leirunni í Sandgerði. Mynd: SG.

Þjónusturannsóknir

Vöktun náttúruverndarsvæða

Náttúrustofa Suðvesturlands er þátttakandi í stóru vöktunarverkefni á landsvísu sem hefur það að markmið að vakta náttúrufar m.t.t. álags ferðamanna, einkum á náttúruverndarsvæðum.

Vöktunin er unnin að frumkvæði umhverfis- og auðlindaráðuneytisins og er samstarfsverkefni Náttúrufræðistofnunar Íslands, náttúrustofa á landinu, Umhverfisstofnunar, Vatnajökulsþjóðgarðs og þjóðgarðsins á Þingvöllum. Náttúrufræðistofnun Íslands heldur utan um og er ábyrgðaraðili verkefnisins. Verkefnið hófst árið 2019 með undirbúningi og gagnaöflun og síðastliðinn vetur var aðferðafræði verkefnisins þróuð og vöktunarverkefni skilgreind. Vöktunarverkefni hófust svo í fyrsta sinn vor, sumar og haust 2020. Áhersla í vöktun náttúrustofanna á landsvísu er fjölbreytt og felst m.a. í að vakta áhrif ferðamanna á vistgerðir, plöntur, fugla, refi, seli og jarðminjar.

Kalmanstjörn – Stofnfiskur hf.

Náttúrustofan gerði samning við Stofnfisk hf. um heildarúttekt á lífríki Kalmanstjarnar 2020–

2021 þar sem fyrirtækið er með fiskeldisstöð. Um viðamikil verkefni var að ræða sem fól í sér úttekt á lífríki fjöru, uppsöfnun mengunarefna og fuglalífi við Kalmanstjörn vegna fyrirhugaðrar stækkunar fyrirtækisins og aukins affalls frá starseminni.

Samstarfsaðili að verkefninu var Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum.

Starfsfólk Náttúrustofunnar og Rannsóknaseturs HÍ í fjöruúttekt við Kalmanstjörn. Mynd: SG.

Joana við úttekt Stóru-Sandvíkur sumarið 2020 í verkefninu Vöktun náttúruverndarsvæða. Mynd: SG.

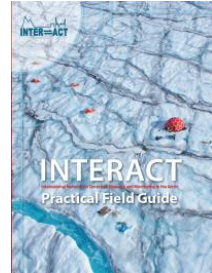
Önnur verkefni

Almenn fræðsla og greining framandi dýra

Á hverju ári fær stofan heimsóknir og fyrirspurnir frá íbúum svæðisins sem vilja fræðast um náttúrufar eða fá greiningu á hinum ýmsu lífverum sem þeir hafa fundið. Starfsmenn Náttúrustofunnar reyna eftir fremsta megni að miðla sinni þekkingu eins og hægt er en leita einnig til sérfræðinga annarra stofnana ef þurfa þykir.

INTERACT

Þekkingarsetrið, og þar með Náttúrustofan og Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum, héldu áfram aðild sinni að INTERACT (International Network for Terrestrial Research and monitoring in the Arctic). INTERACT er alþjóðlegt net rannsóknastöðva á arktískum og fjallendum svæðum á norðurhveli jarðar (<http://www.eu-interact.org/>), en uppbygging og þróun INTERACT er styrkt úr rammaáætlunum Evrópusambandsins um rannsóknir og þróun.

Kennsla

Starfsmenn Náttúrustofunnar hafa komið að kennslu ýmissa námskeiða við Háskóla Íslands síðustu ár. Í ár komu starfsmenn stofunnar að námskeiðunum Lífheimurinn (LÍF108G) og Vettvangsnámskeið í vistfræði (LÍF536G).

Stjórnar- og nefndarseta

Forstöðumaður Náttúrustofunnar situr í ráðgjafanefnd Alþjóða hafrannsóknaráðsins um flutning framandi sjávarlífvera (ICES – WGITMO) fyrir hönd Íslands, í ráðgjafanefnd fagaðlia og eftirlitsstofnana um vatnamál fyrir hönd Samtaka náttúrustofa og er meðlimur í ritstjórn Náttúrufræðingsins.

Annað

Starfsfólk Náttúrustofunnar tekur svo þátt í ýmsum minni verkefnum sem eru í raun of mörg til að telja öll upp en hér verða gefin dæmi um verkefni: Ráðgefandi hlutverk við lagningu göngustíga, umsagnir um mál er snerta dýr, dýravelferð og umhverfismál, umsagnir um þingsályktunartillögur og fleira í tengslum við Samtök Náttúrustofa.

**NÁTTÚRU
FRÆÐINGURINN**

**SNS Samtök
náttúrustofa**

Ritrýndar greinar

Joana Micael, Pedro Rodrigues og **Sindri Gíslason**. 2020. *Rhizoclonium riparium* (Roth) Harvey: A cryptogenic species with an invasive behaviour in Reyðarfjörður, Iceland. *Nordic Journal of Botany* 38 (12). doi: [10.1111/njb.02803](https://doi.org/10.1111/njb.02803)

Pedro Rodrigues og **Joana Micael**. 2020. The importance of guano birds to the Inca Empire and the first conservation measures implemented by humans. *Ibis* 163: 283–291. doi: [10.1111/ibi.12867](https://doi.org/10.1111/ibi.12867)

Alfonso A. Ramos-Esplá, **Joana Micael**, Halldór P. Halldórsson og **Sindri Gíslason**. 2020. Iceland: a laboratory for non-indigenous ascidians. *BioInvasions Records* 9 (3): 450–460. doi: [10.3391/bir.2020.9.3.01](https://doi.org/10.3391/bir.2020.9.3.01)

Martínez-Laiz G, Ros M, Guerra-García J, Marchini A, Fernández-González V, Vazquez-Luis M, Lionello M, Scribano G, Sconfiatti R, Ferrario J, Ulman A, Costa A, **Joana Micael**, Poore A, Cabezas P og Navarro-Barranco C. 2020. Scientific collaboration for early detection of invaders results in a significant update on estimated range: lessons from *Stenothoe georgiana* Bynum & Fox 1977. *Mediterranean Marine Science* 21 (2): 464–481. doi: [10.12681/mms.22583](https://doi.org/10.12681/mms.22583)

Sindri Gíslason, Snæbjörn Pálsson, Hermann Dreki Guls, Jónas Páll Jónasson, Jörundur Svavarsson og Halldór P. Halldórsson. 2020. Population dynamics of three brachyuran crab species (Decapoda) in Icelandic waters: impact of recent colonization of the Atlantic rock crab (*Cancer irroratus*). *ICES Journal of Marine Science* doi: [10.1093/icesjms/fsaa059](https://doi.org/10.1093/icesjms/fsaa059)

Benoit Gouillieux, Hiroyuki Ariyama, Ana Cristina Costa, Guillemine Daffe, Agnese Marchini, **Joana Micael** og Aylin Ulman. 2020. New records of *Erichthonius didymus* Krapp-Schickel, 2013 (Crustacea: Amphipoda: Ischyroceridae) in European waters with a focus in Arcachon Bay, France, and key to *Erichthonius* species. *Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom* 100 (3): 401–412. doi: [10.1017/S0025315420000247](https://doi.org/10.1017/S0025315420000247)

Joana Micael, Pedro Rodrigues, Halldór P. Halldórsson og **Sindri Gíslason**. 2020. Distribution and abundance of the invasive tunicate *Ciona intestinalis* (Linnaeus, 1767) in Icelandic harbours. *Regional Studies in Marine Science* 34. doi: [10.1016/j.rsma.2020.101039](https://doi.org/10.1016/j.rsma.2020.101039)

Erindi

Christophe Pampoulie, Davíð Gíslason, Snæbjörn Pálsson, Klara Jakobsdóttir, Hilmar Malmquist, Starri Heiðmarsson, **Sindri Gíslason**, Leó Guðmundsson og Sæmundur Sveinsson. Icegene - The Icelandic genome project. EMBL- Iceland workshop. 12. október 2020.

Sindri Gíslason. WGITMO National Report - Iceland. Ársfundur ICES WGITMO, Gdynia, Pólland. 4. mars 2020.

Fjölmiðlar

Sindri Gíslason og Steinunn Hilma Ólafsdóttir. Þekktur vágastur nær Noregsströndum. Fiskifrétir. 22. desember 2020, bls. 6–8. Grein birtist í heild á vef Fiskifrétta 24. desember: <https://fiskifrettir.is/frettir/theckettur-vagestur-naer-noregsstrondum/165868/>

Sindri Gíslason og Halldór Pálmar Halldórsson. LANDINN – 10 ára afmælisþáttur. RÚV. 4. október.

Sindri Gíslason. Á hraðferð í kringum landið. Morgunblaðið. 5. maí 2020, bls 11.

Sindri Gíslason. Á hraðferð í kringum landið. 200 mílur – mbl.is. 5. maí 2020.

Sindri Gíslason. Þekktir skaðvaldar hafa numið hér land. Morgunblaðið. 4. maí 2020, bls. 14.

Sindri Gíslason. Glærmöttull hreiðrar um sig. Fiskifrétir. 30. janúar 2020, bls. 6–7. Grein birtist í heild á vef Fiskifrétta 2. febrúar: <https://fiskifrettir.is/frettir/skadvaldur-kominn-til-ad-vera/159725/>

NÁTTÚRUSTOFA
SUÐVESTURLANDS